

ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการควบคุมยาสูบ

ศ.นพ.ประกิต วาทีสาธกกิจ
มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่
2 พฤษภาคม 2550

แม้ว่าแนวโน้มสถิติการสูบบุหรี่ของคนไทยจะดีขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงก็เป็นไปอย่างช้าๆ แม้ว่ารัฐบาลจะมีมาตรการต่างๆ เพื่อการควบคุมยาสูบออกมาอย่างต่อเนื่องก็ตาม

ประเด็นนี้สะท้อนว่า หากไม่ได้มีการใช้มาตรการต่างๆ รวมทั้งฝ่ายต่างๆร่วมมือการณรงค์ควบคุมยาสูบแล้ว อัตราการสูบบุหรี่ของคนไทยควรจะลดลงน้อยกว่านี้หรืออาจจะไม่ลดลงเลยก็ได้

ทั้งนี้เพราะ

- บุหรี่เป็นสิ่งเสพติดที่อำนาจการเสพติดสูงมาก ผู้ที่เสพติดแล้วยากที่จะเลิกสูบได้แม้ว่าผู้สูบส่วนใหญ่ต้องการที่จะเลิกสูบ
- การเสพติดบุหรี่เกิดในวัยรุ่น อายุเฉลี่ย 18 ปี ซึ่งเป็นการยากที่จะป้องกันเด็กในวัยนี้ทั่วประเทศอย่างทั่วถึง จากการเข้าไปทดลองสูบและเกิดการเสพติดบุหรี่ขึ้น
- บริษัทบุหรี่ยังคงใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการที่จะได้มาซึ่งลูกค้าใหม่ แม้กฎหมายของไทยจะเข้มงวดในการควบคุมมาตรการทางตลาดเพียงไรก็ตาม
- รัฐบาลยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับงานควบคุมยาสูบเท่าที่ควร โดย
  - แม้จะมีกฎหมายที่เข้มงวด แต่การบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ
  - ไม่ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการควบคุมยาสูบที่เพียงพอ โดยกรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข ได้รับการจัดสรรงบประมาณปีละประมาณ 10 ล้านบาท และ สสส. สนับสนุนงบประมาณเพียงร้อยละ 5 ของ สสส. เพื่อการงานควบคุมยาสูบสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ
  - หน่วยงานควบคุมยาสูบยังขาดทั้งอัตรากำลังและงบประมาณสนับสนุน
  - ขาดหน่วยงานควบคุมยาสูบในพื้นที่นอกกทม.
  - บริการช่วยเหลือผู้ที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ยังมีน้อยมาก
  - ผู้สูบส่วนใหญ่ไม่สามารถจ่ายค่ายาที่จะช่วยให้เลิกสูบบุหรี่ได้
  - ยังไม่มีความพยายามที่จะจำกัด-ควบคุมจุดขายบุหรี่
- องค์กร-หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ทำงานควบคุมยาสูบยังมีน้อยมาก
- การเปิดเขตการค้าเสรีทำให้ยาสูบนำเข้ามีราคาถูกลง แข่งขันกันมากขึ้น

ข้อเสนอเพื่อการควบคุมยาสูบ

- ข้อเสนอต่อรัฐบาล

- ดำเนินการขึ้นภาษียาสูบอย่างต่อเนื่องตามการเปลี่ยนแปลงค่าครองชีพ
- เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายทั้ง
  - พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
  - พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่
- จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบงานควบคุมยาสูบระดับจังหวัด
- เพิ่มงบประมาณและอัตรากำลังให้กลุ่มงานควบคุมยาสูบกรมควบคุมโรค
- เพิ่มบริการรักษาผู้ที่ต้องการจะเลิกสูบบุหรี่
- ทำให้ยาอดบุหรี่เป็นยาที่เบิกได้
- ดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ภายใต้อนุสัญญาควบคุมการบริโภคยาสูบ องค์การอนามัยโลก

- ข้อเสนอต่อครู และสถาบันการศึกษาทุกระดับ

- จัดเขตปลอดบุหรี่ตามที่กฎหมายกำหนดและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
- บรรจุการเรียนการสอนบุหรี่และสุขภาพเข้าในหลักสูตร
- บุคลากรต้องเป็นแบบอย่างที่ไม่สูบบุหรี่

- ข้อเสนอต่อบุคลากรสาธารณสุขทุกแขนง

- ดำเนินการตามจรรยาปฏิบัติสำหรับบุคลากรสาธารณสุขในการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก โดย
  - เป็นแบบอย่างที่ไม่สูบบุหรี่
  - ทำที่ทำงานให้ปลอดบุหรี่
  - จัดให้มีการเรียนการสอนยาสูบและสุขภาพในหลักสูตร
  - มีระบบการช่วยให้ผู้มาใช้บริการให้เลิกสูบบุหรี่
  - ฯลฯ

- ข้อเสนอต่อผู้บริหารและผู้นำองค์กรทุกแห่ง

- จัดที่ทำงานให้เป็นเขตปลอดบุหรี่
- สนับสนุนบุคลากรที่สูบบุหรี่ให้เลิกสูบ
- ให้ความสำคัญในการเลือกรับผู้ไม่สูบบุหรี่เข้าทำงานก่อนผู้สูบบุหรี่

- ข้อเสนอต่อพระภิกษุสงฆ์

- เป็นตัวอย่างที่ดีโดยการไม่สูบบุหรี่
- ถ้ายังเลิกสูบบุหรี่ไม่ได้ ไม่ควรสูบให้ผู้อื่นเห็น
- ทำวัดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ตามที่กฎหมายกำหนด
- เทศนาเรื่องพิษภัยของการสูบบุหรี่และการขอให้ญาติโยมเลิกสูบบุหรี่

- ข้อเสนอต่อพ่อ แม่และผู้ปกครอง

- เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานโดยการไม่สูบบุหรี่
- ถ้ายังเลิกสูบบุหรี่ไม่ได้ ไม่สูบบุหรี่ในที่ที่กฎหมายห้ามสูบและภายในรถและอาณาบริเวณบ้าน
- แสดงออกอย่างชัดเจนว่าไม่เห็นด้วยที่บุตรหลานที่จะสูบบุหรี่
- ให้ความเวลาและให้ความอบอุ่นแก่ลูก
- ถ้ารู้ว่าลูกสูบบุหรี่ ต้องให้ความเข้าใจและร่วมกันช่วยให้ลูกเลิกสูบโดยไม่ใช้วิธีประณามหรือดุด่าลูก
- สอนลูกให้เลือกคบเพื่อนที่ไม่สูบบุหรี่ ดื่มสุราหรือเที่ยวกลางคืน
- อย่าให้เงินค่าใช้จ่ายแก่ลูกเกินความจำเป็น เพราะพบว่า เด็กที่ผู้ปกครอง ยิ่งให้ค่าใช้จ่ายมากยิ่งมีสถิติสูบบุหรี่สูง

- ข้อเสนอต่อผู้สูบบุหรี่ทุกคน

- อย่าเพียงแต่คิดว่าจะเลิกสูบบุหรี่ แต่ควรลงมือเลิกสูบบุหรี่
- ถ้าไม่รู้ว่าจะเลิกอย่างไร ควรปรึกษาบุคลากรสาธารณสุข คลินิก ร้านขายยา โรงพยาบาล หรือทางโทรศัพท์หมายเลข 1600 หรือผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการเลิกบุหรี่
- ถ้ายังเลิกสูบไม่ได้
  - พยายามสูบให้น้อยลง
  - ไม่สูบในที่ทำงาน
  - ไม่สูบในที่ที่กฎหมายห้ามสูบ
  - ไม่สูบในอาณาบริเวณบ้าน
  - พึงระลึกเสมอว่า การที่คุณสูบบุหรี่ เพิ่มความเสี่ยงที่ลูกหลานคุณจะเป็นคนติดบุหรี่
  - การวิจัยพบว่าเป็นการยากที่จะป้องกันไม่ให้เด็กๆติดบุหรี่ ถ้าหากผู้ใหญ่จำนวนมากยังสูบบุหรี่อยู่

- ข้อเสนอต่อผู้ไม่สูบบุหรี่

- ป้องกันตัวเองและครอบครัวจากการได้รับควันบุหรี่มือสอง โดย
  - ทำที่ทำงานและบ้านคุณให้ปลอดบุหรี่
  - หลีกเลี่ยงสถานที่ที่มีผู้สูบบุหรี่
  - เลือกทานอาหารในภัตตาคารที่ปลอดบุหรี่
- ให้กำลังใจแก่ผู้สูบบุหรี่ที่คุณรู้จักในการเลิกสูบบุหรี่